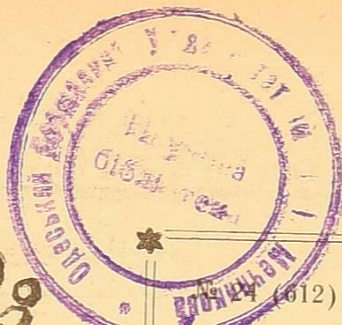

За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

П'ятниця,

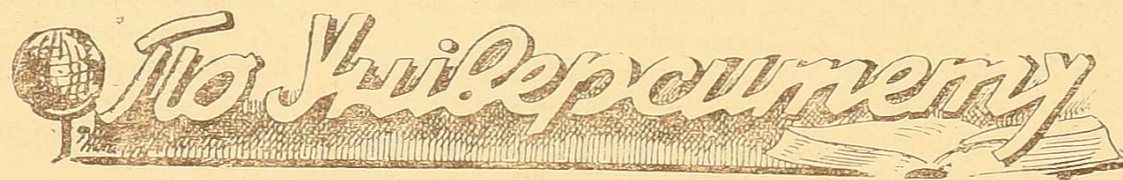
11

ВЕРЕСНЯ
1959 року

Ціна 20 коп.

На всіх факультетах університету йде боротьба за зміцнення трудової дисципліни, поліпшення навчально-виховної та наукової роботи, за зміцнення зв'язку з виробництвом.

Комсомольський активісте, будь застрільником у цій благородній справі.

На філологічному
факультеті

ПО КОМСОМОЛЬСЬКИХ ПУТІВКАХ

Влітку цього року комсомольці філологічного факультету одержали від своїх комсоргів комсомольські путівки. По цих путівках вони направлялися на роботу в колгоспи, на підприємства, в піонерські табори, бібліотеки, на роботу по ремонту та впорядкуванню університетських приміщень тощо. Біля ста студентів-філологів цього літа брали участь в суспільнокорисній праці. Всі вони одержали відповідні справки з місця роботи, в яких зазначалося, де і як працював той чи інший комсомолець.

Це була перша спроба комсомольського бюро філологічного факультету організованим порядком залучити комсомольців до громадськокорисної роботи. Як всяка перша спроба, вона не обійшлася без прикростей. Не всі путівки на кінець літа повернулися на факультет у вигляді справок. Наприклад, студентка III курсу українського відділу Ілліна визнала за краще «працювати» на селі у дідуся і бабусі. З 27 студентів IV курсу російського відділу лише п'ятеро — Григор'єва, Шахлієвич, Михайлик, Горішня та Шайкевич — працювали за путівками комсомолу. В цьому винна, перш за все, комсорг IV курсу Бігель, яка й сама не працювала, і путівки майже нікому з своїх комсомольців не дала, посилаючись на те, що студенти її курсу все одно працювати не хотіли б.

Та незважаючи на ці прикри недоробленості, в основному комсомольці філологічного факультету поклали початок дуже хорошій, корисній і цінній справі. Їх приклад гідний наслідування.

■■■■■■■■

В комсомольському бюро

Комсомольське бюро філологічного факультету намітило провести у вересні—жовтні цього навчального року факультетську спартакіаду, а також факультетську олімпіаду художньої самодіяльності. Кращі номери будуть відібрані для святкового концерту, присвяченого 42 роковинам Великої Жовтневої соціалістичної революції. Підсумки спартакіади будуть підведені на спортивному вечорі.

Збори в гуртожитку

4 вересня в студентському гуртожитку № 1 були проведені збори старост кімнат і студради.

Був заслуханий звіт студради про її роботу за рік. Студрада приділяла багато уваги поліпшенню побуту студентів, питанням поведінки, санітарному стану гуртожитку. В грудні місяці на загальних зборах гуртожитку було прийнято рішення перейти на самостійне обслуговування. Почин студентів нашого гуртожитку був підтриманий гуртожитками всього міста.

З обуренням говорили студенти про те, що члени комітету комсомолу і профкому дуже рідко відвідують гуртожиток, не цікавляться, як живуть студенти. На цих же зборах чулися нарікання і на господарську частину університету. Багато умивальників побито, пральні машини, на які затрачено шалені гроші, не встановлені...

Комендант гуртожитку А. П. Олійникова говорила про необхідність берегти державне майно, тримати гуртожиток в доброму санітарному стані, покінчити з порушенням громадського порядку.

О. ПОПОВИЧ.

За кожним курсом аудиторія

За кожним курсом філологічного факультету закріплено певну аудиторію, яку студенти курсу повинні систематично прибирати і взагалі тримати в повному порядку. Комсомольці приступили до виконання своїх обов'язків.

„Ще в минулому році“

Кінчається другий тиждень нового навчального року, а ті, кого на студентському лексиконі називають «хвостистами», ще живуть минулорічними турботами. Це:

Л. ЛОСЕВА, А. ЛЕЛЕТКО, М. БУРДЕЙНИЙ — студенти географічного факультету;

В. НЕБОЛЬСІН — студент історичного факультету;

В. ГЕФТ — студент біологічного факультету;

А. КРИВИЧ, Л. НІКОНОВА,

І. РАЧОК, А. МАРЮХНИЧ, В. БА-

СЮК, К. АРТЬОМОВ, Б. БАБИЧ,

Л. ФЕСЕНКО, Т. СИВЦОВА,

Н. ФРОЛОВ, Л. ЗАХАРЧЕНКО,

В. КОТИК, А. ЄВСЮКОВ, В. КИ-

Р'ЯЗОВ — студенти фізико-мате-

матичного факультету. Користуємось нагодою повідомити цих товаришів і їхніх собратів-хвостистів, що, як повідомили нас з деканатів, цей рік може стати останнім роком їх «многотрудної» діяльності.

Підсумки піонерського літа

В цьому році в організації літнього відпочинку піонерів і школярів м. Одеси взяло участь понад 20 студентів-комсомольців нашого університету. Вони працювали загрозливими піонервожатими, вихователями міських піонерських таборів. Такі студенти, як І. Мушта (комуніст історичного факультету), Шиблевський і Бондар (комсомольці хімічного та фізико-математичного факультетів) та багато інших, одержали подяки від батьків та громадськості міста. А комсомольці Н. Явний (II курс історичного факультету), Ж. Головіцька (студентка IV курсу філологічного факультету) нагороджені почесними грамотами Сталінського і Центрального районів ЛКСМУ.

А. ШАХЛІЄВИЧ.

На фото: Н. Явний, Ж. Головіцька.

Мова — знаряддя людського мислення

З раннього дитинства і до глибокої старості все життя людини нерозривно зв'язане з мовою. За допомогою мови ми розбираємося в найстаріших пам'ятках історії. Рідна пісня, що лунає над неосяжними просторами нашої Батьківщини, — теж мова.

Майбутні ідеали людини, її шастя і мрії передаються словами мови. Мова — найсильніша зброя і в боротьбі за мир!

Тому-то ще М. В. Ломоносов писав, що «блаженство рода человеческого много от языка зависит».

Наша мова нагадує собою інструмент, саме такий інструмент, гра на якому викликає думки, радості, почуття, захоплення, обурення, гнів. Грою на цьому наймогутнішому інструменті можна зачарувати людину, захопити її й собі

вчитися досконало опанувати цю природну музику, але невдалим дореченням можна відбити всяке бажання працювати над мовою.

Як усяка діяльність засвоюється в процесі самої діяльності, так і мова засвоюється і збагачується в процесі мовлення. Правильне чи неправильне вживання слів і речень свідчить не тільки про рівень оволодіння мовою, а й про розвиток мислення, яке нерозривно зв'язане з мовою; мова є «знаряддям людського мислення».

Як же вступники до університету користуються цим знаряддям людського мислення?

Аналіз письмових робіт вступників до нашого університету в цьому році є свідченням того, що більшість з них написали свої роботи за продуманим, наперед складеним планом, розкрили обрані ними теми, виявили певні знання з мови та літератури, однак говорити про цілковиту грамотність і високу культуру мови вступників на філологічний, як і на інші факультети, ще не можна.

Мова багатьох творів, написаних вступниками до університету, безбарвна, пересипана русизмами, рясіє орфографічними, пунктуаційними та стилістичними помилками.

Дехто з вступників не вміє правильно написати своє ім'я та по батькові. У родовому відмінку пишуть: Максимовної, Семенівної, Іванівні...

В окремих роботах зустрічаються помилки на вживання м'якого знака, апострофа, правопису йо, во: «висьміює» (Савранська В.), «людского, молодістю, Чорноморья» (Кузь В.), «лл'є» (Білоцька З.), «раньше» (Хусаїнова О.), «малйовничих» (Василькова С.).

Значне місце, яке займає Одеса в економічних та культурних зв'язках радянського народу з братнім народом Болгарії, її роль як важливого пункту зв'язку болгарського національно-визвольного революційного руху з російським революційним рухом в другій половині XIX — на початку XX ст., послужили основою для утворення в серпні цього року в Одесі Обласного відділення Товариства радянсько-болгарської дружби.

Завдання, які стоять перед цим відділенням, — великі і почесні. Чималу роль в їх здійсненні покликаній відіграти колектив нашого університету. Саме працівники університету повинні взяти на себе головну роль у проведенні наміченої Товариством наукової сесії по вивченню радянсько-болгарських і російсько-болгарських зв'язків тепер і в минулому, а також по вивченню місця і ролі Одеси в історії цих зв'язків. Провідна роль має належати науковцям університету і в написанні брошури на цю тему і т. д.

Свою роботу відділення Товариства розпочинає організацією вечора радянсько-болгарської дружби, присвяченого 15-м роковинам визволення Болгарії від фашистського ярма. Вечір відбудеться 12 вересня в Будинку вчених. До цього вечора готується виставка літератури про Болгарію, організована науковою бібліотекою університету, і виставка архівних документів з фондів обласного архіву.

Безперечно, громадськість нашого університету візьме активну участь як в цьому заході, так і в здійсненні інших важливих завдань, які стоять перед Товариством радянсько-болгарської дружби.

В. С. АЛЕКСЕЄВ-ПОПОВ,
заступник голови правління
Одеського відділення Товариства радянсько-болгарської дружби.

Найбільш типові помилки в роботах вступників на чергування голосних та приголосних: «Вони перемагають» (Ляшевська Л., Чумаченко Т.), «зметають всі перешкоди» (Якова Л.), «зогніють» (Хондусь С.), «Галичина належала» (Чифина О.), «над Київом» (Белаш А., Корінна М., Романовська Д. та інші), «шостигодинний» (Рябцев В.), «І. Франка не можуть зломити» (Остапов П.), «Вінничина» (Сорку Г., Ковеза І., Корінна М.) та багато інших.

Подекуди знаходимо помилки на перенос слів, ненаголошені голосні та велику літеру: «вию-рати» (Огородникова В.), «непри-меренні», «...протистантів» (Хусаїнова О.), «...перепиллася перевеслами» (Белаш А., Кузь В. та інші), «в Радянському союзи» (Кальянова Р.).

Помітна група помилок припадає на вибір відмінкових закінчень іменників, прикметників та недоречне вживання цих частин мови: «Завдяки удосконалення, удобрення» (Кучеренко Д.), «...розгорнути будівництво комунізма», «...чавуна» (Вернигора Д.), «радянські керівники» (Цимбал Т.), «не вистачає сільському активі...» (Погребна В.), «...наш молодий народ понесе в віка...» (Наказний В.).

(Продовження на 4 стор.)

СТОРИНКИ СПОКОНВІЧНОЇ ДРУЖБИ

(ДО 15-РІЧЧЯ З ДНЯ ВИЗВОЛЕННЯ БОЛГАРІЇ
З-ПІД НІМЕЦЬКО-ФАШИСТСЬКОГО ЯРМА)

Важко зараз визначити той момент, до якого можна віднести зародження братерських і проникливих стосунків між болгарами і мешканцями нашого міста. Але безперечно, що вони виникли з самого початку заснування міста Одеси. Вже з другої половини XVIII ст. з-під гніту Туреччини до Росії поступово переселяються значна частина болгар, які оселяються в новостворених тоді містах — Тирасполі, Нових Дубосарах, Григоріополі та Одесі. Болгарські колонії мали великий вплив на розвиток місцевого землеробства і особливо городництва.

Поступово болгарська еміграція до так званої Новоросії створює серед болгарських буржуазних і дрібнобуржуазних груп політичну орієнтацію на співчуття і допомогу з боку Росії. Показово, що Одеса, завдяки сприятливій для болгарських емігрантів політиці російського уряду, стає найбільш зручним в політичному і географічному відношенні центром для болгарських опозиційних елементів.

Сприяв цьому й той факт, що в 1817 році в Одесі відкрився перший на півдні України учбовий заклад — Рішельєвський ліцей. Історія зберегла чимало імен виходців з Болгарії, які вчилися в стінах цього ліцею. Більшість з них в майбутньому зарекомендували себе, як видатні діячі на ниві болгарського національно-визвольного руху, як відомі культурні працівники своєї Батьківщини. Досить, в зв'язку з цим, пригадати ім'я славетного вихованця Одеси болгарина Миколи Палаузова, якого справедливо вважають одним з найголовніших діячів руху, що збудив до нового життя пригнічений рабством болгарський народ.

Першим з болгар, хто отримав освіту не тільки в Рішельєвському ліцеї, але й взагалі в Росії, був Найден Геров, який після повернення на Батьківщину заснував у Філіппополі болгарське училище, що готувало вчителів для поневоленої Болгарії. Вихованець ліцею Іван Богоев перекладав на болгарську мову підручники, написав граматику болгарської мови, видавав болгарську газету та інше.

Значення Одеси, як центру болгарської прогресивної думки ще більше підвищується з того моменту, коли в 1854 році виникає перша болгарська емігрантська організація, відома під назвою «Одеське болгарське училищне настоятельство». Програма цієї організації тільки зовні мала філантропічно-просвітянське забарвлення. Насправді ж це була чітка політична програма, скерована на остаточне визволення Болгарії. В 1930 році, коли Болгарія відзначала своє тисячоліття, у ювілейному виданні «България 1000 години», зазначалося, що Одеське болгарське настоятельство «відіграло чи не найбільшу роль у культурному відродженні» Болгарії.

Особливе місце в братніх зв'язках Росії з Болгарією належить Одеському (Новоросійському) університету, саме відкриття якого (13 травня 1865 року), як відомо, було викликано намаганням уряду повернути до себе слов'ян Балканського півострова.

«Звістка, яка надійшла недавно і до нас, південних слов'ян, які живуть на всьому Балканському півострові та в Придунайських князівствах, є однією з найбільш

радісних звісток. Це відкриття Новоросійського університету в Одесі. Звістка ця викликає багаті думки як у старого, так і в молодого покоління: що від цього університету можна запозичити все, що необхідно для освіти і розвитку нашої країни». Показово, що з такими проникливими словами подяки від імені балканських слов'ян звернувся невідомий болгарин у своєму листі до редактора щотижневої газети «День» Івана Аксакова.

Першим деканом історико-філологічного факультету щойно заснованого університету був обраний видатний російський мовознавець, один з засновників слов'янознавства в Росії, палкий поборник пригнічених на ті часи слов'янських народів Віктор Іванович Григорович.

Професор Григорович бездоганно володів болгарською мовою, яку майстерно викладав студентам. Саме йому належить заснування в 1870 р. Одеського слов'янського благодійного товариства. Навіть поверхове знайомство з архівними матеріалами цього товариства дає нам право характеризувати його, як яскраво окреслену політичну організацію, діяльність якої спрямована на визволення слов'янських земель.

В 60—70-х роках XIX ст. під впливом революційного руху в Росії проходить розмежування й серед болгарської еміграції, із середовища якої відокремлюються ліві революційні елементи.

Наприкінці XIX ст. Одеса, як найближче до Болгарії місто з великою кількістю робітничого населення, стає місцем, де російські й болгарські революціонери об'єднуються в спільній боротьбі з царатом.

В нашому місті жили й працювали видатні діячі болгарського відродження В. Априлов, І. Багоров, З. Княжевський, Д. Чиктулов, І. Вазов; видатні революціонери Хр. Ботев, Г. Раковський, Д. Благоєв та ін.

Яскравого прояву набувають братні зв'язки Болгарії з Росією після Великої Жовтневої соціалістичної революції. В роки революції і громадянської війни в Одесі друкуються газети, листівки, книжки болгарською мовою; на Одещині, в болгарських селах, відкриваються школи з болгарською мовою викладання; починає працювати український педагогічний інститут з болгарським відділом і т. д.

Страшні дні німецько-фашистської навали на певний час переривають безпосередні зв'язки болгарського і російського народів.

Визволення болгарського народу Радянською Армією під час Великої Вітчизняної війни відкрило широкі перспективи для дружнього співробітництва між СРСР та народнодемократичною республікою Болгарією. Найсвітліші моменти життя болгарського народу здавна були пов'язані з прогресивною та революційною Росією. Одесі належало й належить в цих зв'язках не останнє місце. Яскравим доказом і переконливим свідченням є відкриття в день 15-ої річниці визволення Болгарії з-під німецько-фашистського ярма Одеського відділення Всесоюзного товариства радянсько-болгарської дружби.

Доцент М. ПАВЛЮК.

В. ЗІНЧЕНКО.

НОВІЙ АЛБАНІЇ

Албаніє! Твого Наїма¹
Слова вречевлені тепер:
Орел над горами твоїми
Свободи крила розпростер,
Ясна зоря нової днини
Змела неволі чорну тіль,—
І сльози висохли невпинні
Твоїх незламних поколінь.
В блакиті чистій невгасимо
Палає сонце молоде.
У сьайві дня нового зримає,
В твої оселі щастя йде.
А голосна твоя лахута²
Дзвенить бентежливо до хмар,
На сивій мові незабутній
Про день новий співа щіптар³
Твої, Албаніє, орлині
І самовіддані сини
Своїм трудом вітають нині
Прихід вселюдської весни.

Йдемо ми в спільному поході,
Єднає нас одна мета,
Бо твій народ й мої народи
Великий Ленін побратав.
Ми братство кров'ю осятили,
І квітувати йому повік.
У нашім братстві — наша сила,
Так мудрий твій Наїм прорік.
То хай же казяться од гніву
Усі недобитки-кати! —
Дзвенить похід наш мужнім
співом
І кличе людство до мети.

¹) Наїм Фрашері (1846—1900) — албанський поет, класик.

²) Лахута — албанський народний струнний інструмент.

³) Щіптар — албанець.

Старший брат порушив
Дане богу слово,
І дружина взяла
Про братів намову.

А середній тихо
Наказав дружині,
Щоб не йшла на гору,
Бо в стіні загине.

Тільки наймолодший
Клятви не порушив.
Мав він серце мужнє
І не підлу душу.

III.

Лиш ранкові птахи
В синяві озвались,—
На вершині знову
Гуки залунали.

Знов брати працюють
Дужими руками,
Молотами крешуть
Іскрометний камінь.

Три брати важкими
Молотами крешуть
Та вони не камінь —
Свої душі крають.

Як звелось сонце
І пригріло схили,
Три брати великі
Молоти впустили,

Бо одна невістка
Їм несла сніданок,—
Всміхнена, як сонце,
Молода, як ранок.

Із братів найменший
Заридав в нестямі,
Голову обвивши
В розпачі руками.

А його дружина
Утіша-голубить.
— Чому гірко плачеш
Ти, мій муже любий?

Він до неї мовить:
— Розафат, кохана,
Твій прихід сьогодні
Мені серце ранив.

Щоб була фортеця
Тут, на Вальдамусі,
Вмурувати тебе ми
В її мури мусим...

— О брати! О муже! —
Розафат сказала,—
Ви мене вмуруйте,
Щоб стіна не впала.

Тільки праву ногу
Не муруйте в стіни,
Щоб могла я нею
Колхати сина.

Не муруйте в стіни
Мої прави груди,—
Я синочка ними
Годувати буду.

Праву руку камінь
Хай не вкріє грубий,—
Свого сина нею
Буду я голубить.

Хай не вкріє камінь
Моє праве око,—
Я на сина гляну,
Чи зроста високий.

Моє тіло в стінах
Буде кам'яниги,
І фортеця стане
Найміцніша в світі,

А в міцній фортеці
Мій синок змужніє,
Полчища халдунів¹
Він уцент розвіє.

¹) Халдун — албанська зневажлива назва турків-завойовників.

Переклад В. ЗІНЧЕНКА,
студента-заочника
філологічного факультету.

До тижня албанської культури на Україні

РОЗАФАТ

На півночі Албанії, над рікою Буною, височить гора Вальдамус. В давнину на вершині Вальдамуса стояла фортеця, з історією побудови якої пов'язана легенда про Розафат.

I.

На горі високій,
Де орли ночують,
Три брати фортецю
Троє літ будують.

Троє літ, лиш встане
Сонце яснозоре,
Три брати виходять
На підхмарну гору.

Вдень вони до неба
Викладають стіни,
Та братів щоранку
Зустріча руїна.

І вони з печалі,
Горя і розрухи
Голови схилили,
Опустили руки.

Та мудрець проходив
Вальдамуса мимо,
Усміхнувшись щиро,
Привітався з ними:

— Хай вам допоможе
Мудра бога сила!
Але чому туга
Ваші лиця вкрила?

— О премудрий старче,—
Три брати сказали,—
Смуток наш великий
І гіркі печалі!

Ми фортецю зводим
І свій біль тамуєм,
Бо що вдень змуруєм,
Чорна ніч зруйнує.

А вже близько в горах
Чути коней тупіт,—
То спішать у край наш
Полчища халдунів.

Де ж катів проклятих
Наш народ зупинить?

Чи під їх мечами
Він увесь загине?

О, розваж нас, старче!—
Три брати благали,—
Як фортецю класти,
Щоб вночі стояла?

Усміхнувся старець
Віщими устами,
До братів звернувся
Тихими словами:

— Про одне я хочу
Вас, брати, спитати.
Ви скажіть старому,
Чи ви всі жонаті?

— Так, ми всі жонаті,—
Три брати сказали,
А мудрець провадив
Свою мову далі:

— Ви згубили сили,
Вас долає втома,
Вам спочити треба,
Тож ідіть додому.

Та лиш тільки ранок
Птахом озветься,
Ви приходьте знову
Будувати фортецю.

А кому сніданок
Принесе дружина,
Ви її живою
Замуруйте в стіни,—

І фортеця буде
Височить довіку,
Вороги об неї
Обламають піки.

Тільки ви повинні
Про усе мовчати.
Про свою мовчанку
Покляніться свято!

Поклялися богом
Старцеві святому
І пішли, скорботні,
Три брати додому.

II.

Вдома привітали
Іх дружини любі.
Кожен думав: «Котру
З них чекає згуба?»

На честь знаменних дат

Наукова бібліотека університету організувала дві виставки.

Виставка «До 15-х роковин з дня повалення фашистської диктатури в Болгарії», розміщена в Будинку вчених, складається з трьох стендів. Перші два присвячені сучасній Болгарії — її економіці, культурі, науці. Третій стенд розповідає про історичні зв'язки нашого міста з Болгарією.

Виставка «Нова Албанія» розповідає про розвиток Албанії на шляху до соціалізму. Вона багато ілюстрована фотографіями, надісланими нашими албанськими друзями.

ПРО ПЕДАГОГІЧНУ МАЙСТЕРНІСТЬ

(ПРОДОВЖУЄМО РОЗМОВУ)

У своїй статті «Про педагогічну майстерність і науково-методичну роботу», опублікованій в газеті «За наукові кадри» від 16 травня 1959 р., тов. Г. П. Збандут ставить ряд питань лекційної роботи молодих викладачів. Багато з цих питань є риторичними, тому що сам автор може дати на них цілком ясні відповіді.

Заслуговують в статті на увагу три питання: від чого залежить якість лекцій? Як підвищити методичну майстерність лектора? Які форми допомоги молодим викладачам є найбільш ефективними?

Якість лекцій — головна умова її наукового і виховного значення. Вона може бути забезпечена глибокими знаннями і широкою ерудицією лектора, який зобов'язаний повсякденно і систематично вивчати все нове, що з'являється у нас і за рубежом в даній галузі науки. А чи можемо ми сказати, що всі молоді викладачі (а іноді й не тільки молоді) нашого університету додержують цієї всім відомої умови успішної лекційної роботи? На жаль, не можемо сказати. Журнальні статті, статті в періодиці, як це можна певною мірою прослідкувати по абонентах читальних залів і бібліотеки ОДУ, ще досить широко використовуються викладацьким складом. Тимчасом дуже багато монографічних досліджень роками лежить в науковій бібліотеці нерозрізнаними і неторканими. Особливо це стосується переважної більшості книг, одержуваних університетом із-за кордону. Очевидно, це зв'язано з тим, що молоді викладачі в недостатній мірі володіють іноземними мовами і недооцінюють їх важливої ролі у підвищенні культури і ерудиції лектора. Майже зовсім не використовує молодий викладацький склад таких багатощих бібліографічних довідників, одержуваних науковою бібліотекою ОДУ, як «Книжная летопись», «Новые иностранные книги», реферативні журнали іноземної літератури з усіх галузей науки, довідник по «Библиографии библиографии в СССР» та багато інших дуже цінних видань, які величезною мірою полегшують роботу викладача над підвищенням його ділової кваліфікації.

Мало використовуються і багаті фонди старої літератури. Велика кількість статей в журналах, книг з хімії, біології, психології, літератури, історії та інших наук, з моменту їх одержання науковою бібліотекою — 10—25—50 років назад — до цього часу не знайшли шляхів до читача. Я вже не кажу про чудові Воронцовські, Шильдерівські та інші фонди, а також про численні унікальні видання, які також майже не привертають уваги молодих викладачів.

Звідси висновок: починати боротьбу за високу якість лекцій треба, якщо можна так висловитись, з штурму тих багатств, якими володіє наш університет. Штурм цей повинен бути впертим, організованим і постійним. На жаль, тов. Г. П. Збандут чомусь обійшов це питання у своїй статті.

Що стосується методичної майстерності, то її рівень залежить, на мій погляд, від трьох умов: від особливостей мислення лектора, які чомусь ігноруються, коли гово-

рять про методику; від ставлення лектора до роботи; від бажання засвоювати і творчо опрацювати досвід старших викладачів.

Ніхто не стане заперечувати, що одну й ту ж лекцію можна прочитати по-різному. Це залежить, насамперед, від тих звичних і природних форм мислення, які властиві даному лекторові. У одного лектора превалює потяг використати в лекції індуктивний метод, у іншого — дедуктивний, у третього — і той і другий в певній послідовності і т. д. Я, наприклад, завжди віддаю перевагу індуктивному методу, який в навчальних цілях вважаю найпродуктивнішим. В цьому мене переконує 20-річний досвід роботи в найрізноманітніших за своїм складом аудиторіях. Якщо читачі газети «За наукові кадри» зацікавляться застосуванням цього методу в моїх лекціях, я охоче можу з ними поділитися цим в спеціальній статті.

Однак, деякі лектори цілком правомірно віддають перевагу дедуктивному методу, який більше відповідає особливостям їх мислення і, таким чином, полегшує їм виклад матеріалу. В усякому разі, моя порада в цьому відношенні полягає в тому, щоб найбільш раціонально і ефективно використати властиві даному лекторові специфічні риси мислення. А на це, на жаль, мало хто з молодих лекторів звертає увагу, що й призводить до так званої недбалості і безсистемності, як в методиці, так і в змісті лекцій.

Дуже важливе значення має ставлення лектора до роботи. Здебільшого, різний ступінь контакту лектора з аудиторією пояснюється інтересом до лекції самого лектора, який в одному випадку читає лекцію «з вогником», а в другому — байдуже. Контакт з аудиторією завжди буде, якщо до будь-якої лекції і щодня лектор підходить не як до «набрідлого обов'язку», а з справжнім ентузіазмом, у святковому настрої. Мені завжди пригадуються лекції з нової історії професора Свердловського педагогічного інституту Н. П. Руткевича, який прочитав на високому рівні величезний лекційний курс (440 годин), не зробивши ніякого «винятку» для якоїсь однієї теми. Тимчасом багато лекцій не тільки молодих, а й досвідчених наших викладачів часто бувають сірими, нудними, нецікавими тільки тому, що лектор занадто буденно, формально поставився до них. В лекційній роботі, як в ніякій іншій, дуже важливо додержуватися всім відомого правила — бачити в простій, буденній справі незвичайне, радісне, емоційне, святкове. Ця здатність звичайне робити незвичайним цілком залежить від ставлення лектора до своєї роботи.

Використання досвіду старших товаришів у нас не надається належного значення. Тимчасом, велика практична цінність цього досвіду не підлягає сумніву. Для підтвердження знову пошлюся на свою лекторську діяльність. Всі основні методичні засоби, перероблені мною у відповідності з особливими особливостями мислення, я перейняв у згаданого вище проф. Н. П. Руткевича що в 30-х роках, коли слухав його лекції. В молодості моє наслідування Руткевича

було настільки близьким, що колеги по професії жартома називали мене «Руткевичем II». Я буквально захоплювався його лекціями, добре засвоїв логіку їх змісту і побудови, переконався у правильності і доцільності такої методики як під час навчання, так і на досвіді дальшої лекційної роботи. І це величезною мірою допомогло мені вже на початку педагогічної діяльності, коли я, будучи аспірантом Ленінградського педагогічного інституту ім. О. І. Герцена, читав складні за змістом курси.

Я не бачу нічого ганебного в тому, щоб молодий викладач наслідував методику читання лекцій свого улюбленого вчителя. З роками молодий викладач, якщо він любить свою роботу і ставить до неї творчо, відійде від простого наслідування, внесе в методику своїх лекцій багато нового, продиктованого власним досвідом і практикою, і удосконалив, збагатить метод старшого товариша.

Важливе значення мають форми допомоги молодим лекторам. Я не схильний, в протилежність Г. П. Збандуту, переоцінювати роль методичних семінарів, конференцій, нарад, відвідувань лекцій і т. д., хоч і вони, безперечно, можуть подати певну допомогу лекторові.

Я вважаю, що оскільки і підготовка і читання лекцій органічно зв'язані з особою лектора і його індивідуальними особливостями, найбільш ефективною була б повсякденна особиста допомога старшого товариша бждомоу викладачеві. Для цього потрібний постійний контакт старих і молодих кадрів за взаємною погодженістю, потрібне бажання молодих вчитись, а старших — працювати з молодими. З другої сторони, дуже важливо, щоб молоді лектори не примусово і за обов'язком, а добровільно і з охотою відвідували заняття того викладача, досвід якого вони вважають особливо доцільним використати у своїй діяльності.

На жаль, у нас не можна навести прикладів користування цими формами підвищення майстерності молодих викладачів. В крайньому разі, на історичному факультеті, я не знаю такого прикладу, щоб якийсь молодий викладач постійно консультувався у якогось старшого товариша, підтримував з ним творчий зв'язок і систематично відвідував його заняття. На мій погляд, основна причина такої роз'єднаності старих і молодих кадрів полягає в тому, що багато молодих лекторів самі не надають належного значення тим питанням, які поставлені в статті тов. Г. П. Збандута, подекуди байдужі до методики, недооцінюють досвід старших і т. д. Адже цілком очевидно, що старші товариші навряд чи відмовляться допомогти, якщо молоді лектори виявлять бажання звернутись до них з усім колом своїх сумнівів, питань і т. д.

Я вважаю, що індивідуальна творча робота молодих і старих кадрів — найкраща форма підвищення майстерності лекторів. Використовувати її, ширше і повніше черпати все цінне з досвіду старшого покоління викладачів — одна з назрілих потреб в роботі молодих лекторів нашого університету.

Доцент К. ПЕТРЯЄВ.

Вивчайте історію Одеси

2 вересня минуло 165 років з дня заснування Одеси.

Одеса — місто-герой, місто славних революційних традицій, значний культурний і науковий центр нашої країни. Історія міста становить чималий інтерес.

В цій статті вказуються роботи з історії Одеси, які вийшли в останні роки. Ці роботи допоможуть тим, хто цікавиться історією нашого міста, краще ознайомитися з нею.

Перш за все, треба назвати книгу «Одеса» — нарис з історії міста-героя, відповідальний редактор доцент С. М. Ковбасюк, — випущену Одеським обласним видавництвом в 1957 році. Ця книга, за словами її авторів, «є першою в радянській літературі спробою викласти історію Одеси на всьому протязі її існування». Книга охоплює життя міста від його передісторії до наших днів. Авторі її — професори і викладачі одеських вузів. Книга ілюстрована багатьма фотографіями. На жаль, нема в ній списку використаної літератури.

В 1957 р. вийшла в світ також книга В. Загоруйка «По сторінках історії Одеси і Одещини», випуск I, Одеське обласне видавництво. Завдання автора — ознайомити читача, що цікавиться історією міста і краю, з даними історичного і краєзнавчого характеру: документальними, довідковими, статистичними матеріалами, описами і т. д. І випуск охоплює період з середини XVIII ст. до 1861 р. Ця цікава робота має список бібліографії, що пропонується читачам для більш поглибленого вивчення міста і краю.

Дослідники історії міста вивчають її славне революційне минуле. В книзі І. Преміслера «Революційний рух на Україні на початку XX ст. (1900—1903)» автор говорить про революційні події в Одесі в ті роки, про участь у революційному русі одеського студентства.

Що ж мету розвивають С. К. Мельник і Д. С. Бельфор в брошурі «Революційний рух в Одесі і Одещині в період першої російської революції». Одеса, Обласне лекційне бюро, 1956 р. В брошурі використано документальні матеріали. Цікаво показано поширення революційного руху в навколишніх селах Одеського повіту.

В книзі, випущеній Одеською державною науковою бібліотекою ім. Горького «Діячі революційного руху на Одещині», В. З., та в книзі «Борці за Жовтень» — збірник коротких біографій активних діячів Жовтневої революції та громадянської війни в Одеській області, Одеське обласне видавництво, 1957 р. — читач знайде короткі біографії О. В. Трофимова (діда Трофима), П. І. Старостіна, М. І. Чижикова, проф.-Є. М. Щепкіна, акад. Г. М. Панкратової та інших активних діячів революції, радянського будівництва та культури нашого міста.

Виданий в 1957 р. Одеським обласним видавництвом збірник документів і матеріалів про участь трудящих Одеси в боротьбі за встановлення Радянської влади — «В боротьбі за Жовтень» — скла-

дений співробітниками Державного архіву Одеської області. Він являє собою спробу публікації документальних матеріалів про героїчну боротьбу трудящих Одеси за встановлення Радянської влади.

«Книга «Незабутні дні» — збірка спогадів учасників боротьби за встановлення Радянської влади в Одесі, Одеське обласне видавництво, 1957 р., — написана працівниками партархіву Одеського обкому КП України.

В 1958 р. вийшла в світ «Хроніка революційних подій в Одесі», Одеське обласне видавництво, 1958 р., складена доцентами університету З. В. Першиною та М. Ю. Раковським під редакцією доцента С. М. Ковбасюка. Хід подій викладається авторами в хронологічній послідовності. Короткі записи «Хроніки...» розкривають вирішальну роль народних мас в революційних подіях, боротьбу за більшовизацію Рад, за організацію Червоної Гвардії, за зміцнення бойового союзу робітничого класу і селянства. «Хроніка...» складена на матеріалах одеських архівів, періодичної преси, збірників документів, спогадів учасників революції. Книга розрахована на наукових співробітників, викладачів історії і осіб, що вивчають революційну історію міста.

В книзі О. Ф. Фадеева «Подвиг Одеси», М., Держполітвидав, 1958 р. розповідається про героїчних захисників Одеси в період Великої Вітчизняної війни.

З економічним розвитком нашого міста в післявоєнний період знайомить читача брошура В. І. Древінського та інш. «Одеська область в шостій п'ятирічці». Одеса, обласне видавництво, 1957 р.

У видавництвах Одеського Раднаргоспу, його бюлетенях «За технічний прогрес» висвітлюється сучасне господарське життя міста.

Книга Я. М. Штернштейна «Морські ворота України», Одеське обласне видавництво, 1958 р., дуже образно і цікаво розповідає про історію нашого порту, його розвиток, його людей. Книга ілюструється багатьма фотографіями.

Необхідно назвати ще книгу «Сокровища культури» — збірник статей до 125-річчя Одеської міської наукової бібліотеки ім. Горького, Одеське обласне видавництво, 1955 р., випуск I. Авторі збірника ставили своїм завданням дати короткі історичні відомості про бібліотеку, про її книжкові фонди. Книга ця дуже цінна, тому що знайомить з діяльністю однієї з найстаріших бібліотек Радянського Союзу, де зібрані багаті скарби книжкової і періодичної продукції.

І, нарешті, видання Одеської філії спілки Радянських письменників України — літературно-художньої і публіцистичної альманаху «Літературна Одеса», а з липня місяця ц. р. — «Маяк» — систематично висвітлює культурне життя нашого міста.

Н. ЖАКУЛІНА,
бібліограф
наукової бібліотеки.

Створимо університетську кіностудію

Червневий Пленум ЦК КПРС поставив перед вищими навчальними закладами великі завдання по поліпшенню підготовки спеціалістів вищої кваліфікації.

Важливе місце в навчальному процесі, в науковій та ідейно-виховній роботі належить кіно. Останніми роками у вузах, технікумах, школах, на підприємствах і в колгоспах збільшилася кількість самодіяльних кіностудій. В цьому навчальному році в нашому університеті також створюється аматорська самодіяльна кіностудія. В університеті є необхідний мінімум кінознімальної апаратури і матеріалів.

На географічному факультеті уже в цьому році під час польових досліджень доцента О. М. Дроздова студентом А. Гаєвським було знято короткометражний видовий документальний фільм. Він буде демонструватися на лекціях. На факультеті планується створення ряду фільмів по місцях академічної виробничої практики на Кавказі, в Криму, в Середній Азії, Одесі і т. д.

Створення кіностудії дасть можливість кожному факультетові і кожній кафедрі використати кіно для навчально-виховної і наукової роботи.

Покадровий спосіб зйомки дозволяє відбити на плівці процес росту квітів, розвитку і проростання насіння, рух хмар, ріст кристалів, рух рідини і т. д. Процеси, що відбуваються протягом кількох годин чи місяців, можна проглянути на екрані за 15—20 секунд.

Пришвидшена зйомка дає можливість одержувати уповільнені в

(Продовження. Початок на 1 ст.)

У багатьох роботах і контрольних диктантах вступників рябіють помилки на правопис прикметників, дієприкметників та займенників: «...студентів води» (Басенко М., Білоцька З. та інші), «Вісичений з граніту» (Наказний В.), «незрівняні» (Василькова С., Кузь В. та інші), «розбещеної куркульні» (Ляшевська Л.), «організованої» (Хусаїнова О.), «абиякі» (Кузь В.), в призивах прикметникового походження: «Белінський» (Гальченко О.).

Зустрічаються випадки змішування особових закінчень дієслів: «...Він активно бориться» (Погребна В.).

Окремі вступники не знають правопису прислівників, прислівникових сполучень, прийменників, часток: «голови колгоспу по різному дивляться...» (Олійник В., Погребна В., Івченко Р.), «...старано» (Савранська В.), «раз-по-раз» (Сорку Т., Горун Л., Корінна М. та інші), «навіттанку» (Білоцька З., Шовкуненко та інші), «...всеж-таки, тай зараз...» (Ляшевська Л.), «...веде... пропаганду що до утворення...» (Огородникова В.), «навить» (Поліщук).

Значне місце займають у всіх роботах вступників пунктуаційні, стилістичні та синтаксичні помилки. Деякі вступники не знають правила вживання тире між підметом і присудком, виражених іменниками та при прикладках: «...загра та барвами веселка висока урочиста арка» (Басенко М., Белаш А., Ватман М., Білоцька З. та інші), «Іван Франко продовжувач...»

2, 3, 4 і 6 раз рухи. Такі зйомки особливо цінні для спортсменів: рвучкий старт, стрибок, гімнастичні вправи, рухи гребця, плавця, уповільнені в 4—6 раз, дають можливість самому виконавцю побачити свої помилки, недоробки і т. д.

Кінофільм, розрахований на 15—20 хв., вміщується в невеличку коробку, а аматорський кінопроектор, вмонтований в невеликий чемодан, легко переноситься в руках.

Демонструвати фільми можна в будь-якій обстановці — у великому залі і в маленькій кімнатці гуртожитку, його можна взяти з собою при поїзді у підшефний колгосп, на педпрактику в школу, в географічну або археологічну експедицію і т. д.

Цінність самодіяльної кіностудії, яка працює на оборотній кіноплівці, полягає ще й в тому, що знятий фільм може бути готовий до перегляду через 2—3 години.

Проведення зйомок і обробка кіноплівки доступні фотографу-любителя середньої кваліфікації. Як правило, вони засвоюють процес зйомки за 2—3 години. Студент історичного факультету Ю. Кретов незабаром демонструватиме фільм, знятий ним під час екскурсії студентів історичного факультету в м. Ленінград влітку цього року.

Фільми наші німі, але можна випустити і звукові фільми, з'єднавши кінопроектор з магнітофоном. Тут потрібна допомога студентів-фізиків.

Плодотворна діяльність нашої самодіяльної кіностудії немислима без участі і допомоги кафедр університету і широкого кола студентів. Потрібні сценаристи, режисери, композитори, оператори, художники, лаборанти, монтажники і т. д. Кожен факультет повинен мати групу активістів, які б працювали над створенням фільмів з своєї спеціальності.

Наближається славний ювілей нашого університету. Необхідно створити хороший кольоровий фільм — наш подарунок до 100-

річчя університету. До цієї роботи потрібно приступити вже зараз. Очолити цю роботу, мені здається, повинен комітет комсомолу.

В організації лабораторії по обробці кіноплівки не все йде гаразд. Є у нас претензії до наших господарників, до майстерень, які вважають цю справу другорядною і без охоти йдуть назустріч нашим замовленням. Посильну роботу ми виконуємо своїми силами (обладнання лабораторії, дрібний ремонт приміщень і т. д.).

На географічному факультеті студенти слухають спеціальний курс «кінофотосправа». Завданням цього курсу є навчити студентів проводити зйомки, обробляти, монтувати і демонструвати фільми. Кожен студент-географ, одержить необхідні навички за період навчання в університеті, а працюючи в школі, зможе очолити роботу фотокіногуртка. Читання курсу доручено досвідченому кінооператору.

Нам здається, що такі курси повинні читатися не лише на географічному факультеті. Навички кінозйомки повинні мати всі студенти, які закінчили університет. Велику роль в цьому повинні відіграти наша самодіяльна кіностудія. При активності студентів і співробітників і при підтримці з боку адміністрації університету ми зможемо створити також свої художні фільми.

І. ОДИНЦОВ.

Редакція газети «За наукові кадри»

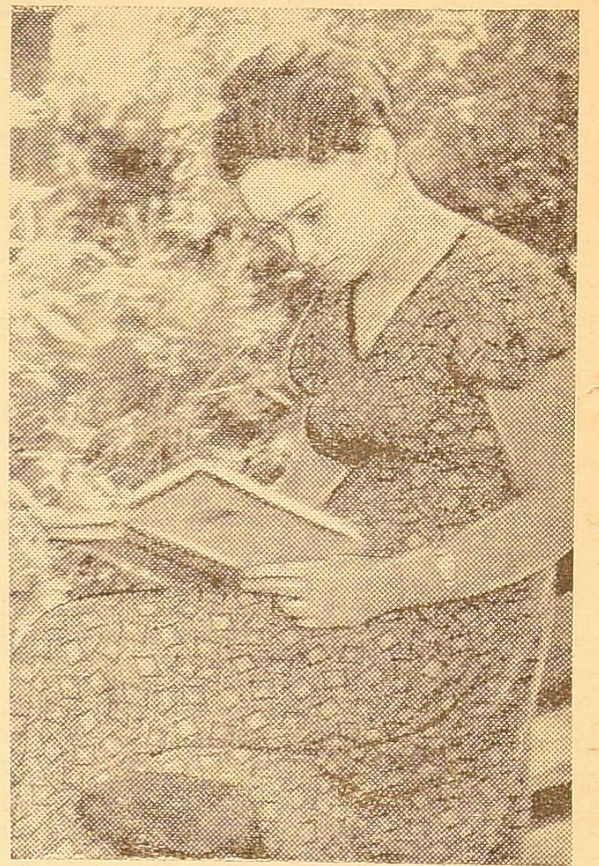
Оголошує конкурс НА кращий кіносценарій

для університетської самодіяльної
кіностудії «СКС ОДУ»

Переможці конкурсу будуть нагороджені преміями.

Чекаємо ваших сценаріїв, товариші!
В недалекому майбутньому наші фільми з емблемою «СКС ОДУ»

виходять на екран!

Фотоетюд
П. Дутка.

У видавництві університету

Найближчим часом у видавництві нашого університету виходить в світ цікава бібліографічна і бібліотекознавча праця — «Путівник по науковій бібліотеці Одеського державного університету». Це перша солідна наукова робота з історії нашої наукової бібліотеки, що існує з 1817 року і входить у дев'ятку найбільших за своїми фондами бібліотек Радянського Союзу.

«Путівник...» подає огляд книжкових багатств бібліотеки, історію її розвитку, а також відомості про її діяльність. «Путівник...» ілюстрований фотографіями рідкісних видань, що зберігаються в бібліотеці.

«Путівник...» буде також цінним посібником з бібліографії та бібліотекознавства для студентів і взагалі читачів бібліотеки, оскільки він міститиме в собі багато практичних порад і відомостей цього характеру.

М. ІЛЬЄНКОВ,
вчений секретар
наукової бібліотеки.

Всі помилки вступників можна звести до таких трьох типів: 1) Орфографічні (їх, порівняно з пунктуаційними, менше), 2) Пунктуаційні (займають значне місце), 3) невірне вживання слів та окремих синтаксичних конструкцій — пряме свідчення того, що автори таких робіт недостатньо засвоїли лексику української літературної мови, а також не можуть вільно користуватися її гнучкістю, погано опанували синтаксисом складного речення.

Дехто з вступників привчив себе користуватися різного типу шпарталками, які, крім шкоди, нічого не приносять.

Що ж робити тим, хто недостатньо оволодів правилами орфографії і пунктуації?

Для подолання зазначених недоліків у знаннях потрібна не кампанійщина, а наполеглива, повсякденна праця над кожним розділом підручника з граматики, практичне знання якої повинно бути обов'язковим і бездоганним. Адже граMATика не лише розкриває закони розвитку мови, допомагає оволодіти її лексичними скарбами, а й сприяє розвитку мислення, зміцненню пам'яті, організації нашої думки.

Хочеться побажати першокурсникам не забувати, що п'ять років в університеті відведено їм для того, щоб вони оволоділи професією, яка повинна стати найдорожчою в їх житті.

І. ШВЕЦЬ.

В. о. редактора В. В. ФАЩЕНКО.

Мова — знаряддя людського мислення

(Прихожа Л., Ляшевська Л., Хусаїнова О. та інші).

Інокли не вдале вживання слів приводить до нісенітниць: «Передбачення збільшити надії корів...» (Вернигора Р.), «Давид багато корисного навчився у старших досвідом боротьби товаришів» (Баланюк В.), «революціонери — це народ, який бореться за народні кривди» (Власюк Є.), «...Але це була боротьба за це...» (Слободянюк М.), «Всі письменники вивели ряд образів, які борються за утвердження влади Рад» (Івченко Р.), «не загороми той час, коли над країнами всього світу нависла заграва війни» (Кальянова Р.).

Найчастіше зустрічаються пунктуаційні помилки на межі головного і підрядного речень: «...коли вона вчилася то пішла працювати в рідне село» (Івченко Р.), «... а люди в яких інтереси держави...» (Погребна В.), «Люди, які борюлись знали...» (Власюк Є., Кучеренко Д.), «Ми бачили як живуть...» (Огородникова В., Погребна В.).

Всупереч правилам пунктуації

деякі вступники невірно відділили комами різні члени речення: «Тому, І. Я. Франко ввійшов...» (Єгоренко О.), «Він все своє життя віддав боротьбі, за краще майбутнє» (Прихожа Л.).

До типових належать помилки у творах вступників на відокремлення однорідних членів речення: «молодість краса сила» (Шавернова З.), «Мій поклик — праця щастя і свобода» (Янковська А., Івченко Р.).

Переважає більшість вступників ототожнює неоднорідні члени речення з однорідними: «Надворі, над Дніпром, після дощу, заграли барвами веселка» (Басенко М., Белаш А., Білоцька З. та багато інших).

Трапляються помилки при дієприкметникових і дієприслівникових зворотах: «Веселка висока, урочиста арка спушена небом...» (Білоцька З.), «Драматург порівнюючи два колгоспи і їх керівників — говорить...» (Журавська С., Єгоренко О., Лисенко В.).

Слабкі знання фактичного ма-

теріалу з літератури приводять вступників до таких тверджень: «Селянство одержало ту землю, про яку так палко мріяла Маланка з роману П. Мирного «Хіба ревуть воли...?» (Тамко В.), «Галушка говорить: «Я ще при капіталізмі не нажився» (Слободянюк М.), «Життя українського народу після війни змальовано в п'єсі О. Корнійчука «В степах України» (Саїгіна Л.), «В романі «Бур'ян» показана організація колгоспу на селі» (Огородникова В., Погребна В.).

Таким чином, як показує аналіз письмових робіт (творів і диктантів) вступників до університету, не всі абітурієнти оволоділи граматичними нормами української літературної мови. На жаль, дуже мало таких робіт вступників, в яких були б вміло зібрані факти художніх творів, а також відповідний лексичний матеріал для розкриття теми і всебічної характеристики персонажів; рідко можна зустріти твір, в якому відчувалась би самостійна думка, культура викладу, охайність.